

รูปแบบ (Style) ของข้อสอบ แบบเลือกตอบ : ชนิดคำถามเดียว

ผศ.สมนึก ภัททิยธนี *

สืบเนื่องจากผู้เขียนเคยเขียนบทความเรื่อง "รูปแบบ (Style) ของข้อสอบแบบเลือกตอบ" ลงในวารสารนี้เมื่อปีที่แล้ว (ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม 2538) ซึ่งกล่าวถึงรูปแบบ (Style) ของข้อสอบดังกล่าวที่นิยมใช้มี 3 ชนิด คือ ชนิดคำถามเดียว (Single Question) ชนิดตัวเลือกคงที่ (Constant Choice) และชนิดสร้างสถานการณ์ (Situational test) แต่ได้เน้นอธิบายเฉพาะ 2 ชนิดหลัง และเคยเกริ่นไว้ในการสารฉบับที่แล้วว่า จะเขียนรูปแบบ (Style) ชนิดคำถามเดียวลงในฉบับนี้ ดังนั้นจึงขออาศัยเนื้อหาสาระทั้งหมดจากตำรา "เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ" ของ ศาสตราจารย์ ดร.ชวาล แพรัตกุล ซึ่งได้เสนอรูปแบบย่อยถึง 14 แบบ เป็นแนวทางในการเขียน

คำถามเดียว (Single Question) เป็นรูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยแต่ละข้อมีคำถามและตัวเลือกสมบูรณ์ในข้อนั้น ๆ เมื่อขึ้นข้อใหม่ก็มีคำถามและตัวเลือกใหม่ ส่วนการตอบในแต่ละข้อเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องกัน ในแต่ละรูปแบบมีรายละเอียด ดังนี้ (ในการสารฉบับนี้จะเสนอเพียงรูปแบบที่ 1 - 7 เท่านั้น)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.0 แบบคำตอบถูก

เป็นคำถามแบบสามัญที่สุดของคำถามประเภทเลือกตอบ และเป็นรูปแบบเดียวที่ใช้กันทั่วไปและมากที่สุดในปัจจุบัน เฉพาะรูปแบบของแนวคำถามที่ใช้เป็นหลักมี 3 ชนิด ดังนี้

1.1 ชนิดคำตอบถูกต้อง คือ เป็นคำถามที่มีคำตอบถูกต้องแน่นอนตามหลักวิชานั้น ๆ แล้ว และมีคำตอบถูกต้องเพียงประการเดียวทุกข้อ

ข้อสำคัญของการเขียนคำถามชนิดนี้ คือ ต้องพยายามให้ตัวเลือกทุกตัวเป็นเอกพจน์เสมอ เช่น ถ้าถามถึงชื่อ ทั้งตัวถูกและตัวลวงต่างก็เป็นชื่อของบุคคลหรือชื่อของสิ่งต่าง ๆ ประเภทเดียวกันทั้งหมด ดังตัวอย่าง

1. ข้อใดใช้ไม้ม้วนถูกต้อง ?

- ก. จู๊ดได้ ข. ผ่องใส ค. น้ำไหล ง. ผ่าไหม จ. ใส่กรอก

2. ☐ จัตุรัส ยาวด้านละ ๓ หน่วย และมีพื้นที่ 7 ตารางหน่วย ถ้าเพิ่มความยาวของด้านเป็น 2 ๓ ☐ จัตุรัสจะมีพื้นที่กี่ตารางหน่วย ?

- ก. 14 ตารางหน่วย ค. 49 ตารางหน่วย จ. 196 ตารางหน่วย
ข. 28 ตารางหน่วย ง. 98 ตารางหน่วย

หรือจะเปลี่ยนจากความจำชนิด 1.25 (ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ) เป็นความจำชนิด

1.32 (ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง) เป็นคำถามที่มีคุณค่าดีขึ้นไปอีก ดังนี้

3. ☐ จัตุรัสใด ๆ ที่เพิ่มความยาวของด้านเป็น 2 เท่า พื้นที่จะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมกี่เท่า ?

- ก. 1 เท่า ข. 2 เท่า ค. 4 เท่า ง. 6 เท่า จ. 8 เท่า

1.2. ชนิดคำตอบดีที่สุด ในการถามบางครั้งบางเรื่อง จะกำหนดคำตอบให้สมบูรณ์เหมือนคำถามชนิดแรก (1.1 ชนิดคำตอบถูกต้อง) ไม่สามารถทำได้ เพราะบางเรื่องมีคำตอบถูกได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับกาลเทศะและสภาพแวดล้อม จึงต้องเปลี่ยนแนวคำตอบให้เป็นแบบคำตอบที่ดีที่สุด ในคำชี้แจงการทำข้อสอบต้องเน้นให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ดีที่สุดมาตอบเพียงตัวเลือกเดียว

4. ในสมัยรัชกาลที่ 1 ทำไมองเชียงสือจึงเข้ามาพึ่งไทย ?

- ก. เพราะไทยอุดมสมบูรณ์ ง. เพราะมีความภักดีต่อรัชกาลที่ 1
ข. เพราะไทยมีความเข้มแข็ง จ. เพราะคิดว่าไทยต้องการพรรคพวก
ค. เพราะต้องการให้ช่วยปราบกบฏ

7. 4 มีค่าใกล้เคียงกับข้อใด ?

5

ก. 3 ข. 75 % ค. 70 ง. 0.73 จ. 1 $\frac{1}{5}$

5

4

- ข้อนี้ถ้าถามว่า 4 มีค่าประมาณเท่าไร ?

5

ตอบ ก. 20 % ข. 25 % ค. 40 % ง. 50 % จ. 75 %

จะเป็นประเภท 1.1 : ชนิดคำตอบถูกต้อง

ชนิดที่ 2 : ถามเป็นสัดส่วน

8. เสียงเดินทางในอากาศช้ากว่าในน้ำประมาณกี่เท่า ?

ก. 1 เท่า ข. 2 เท่า ค. 3 เท่า ง. 4 เท่า จ. มากกว่า 4 เท่า

9. ถ้าวางกลมวงหนึ่งมีพื้นที่มากเป็น 9 เท่าของอีกรวงหนึ่ง เส้นรอบวงจะมากกว่ากันกี่เท่า ?

ก. 3 เท่า ข. 4 $\frac{1}{2}$ เท่า ค. 6 เท่า ง. 9 เท่า จ. 18 เท่า

2

ชนิดที่ 3 : ถามเป็นพิสัยหรือขอบเขต

10. 1 นิ้ว มีความยาวประมาณกี่เซนติเมตร ?

ก. 1 ถึง 1.5 เซนติเมตร ง. 2.2 ถึง 2.5 เซนติเมตร

ข. 1.5 ถึง 2 เซนติเมตร จ. มากกว่า 3 เซนติเมตร

ค. 2 ถึง 2.2 เซนติเมตร

11. การพักไข้ปกติโดยธรรมชาติ ใช้เวลาประมาณกี่วันจึงจะออกเป็นตัวลูกไก่ ?

ก. 14 - 16 วัน ค. 18 - 20 วัน จ. มากกว่า 22 วัน

ข. 16 - 18 วัน ง. 20 - 22 วัน

อนึ่ง การเขียนคำถามชนิดนี้ ห้ามลงท้ายด้วยตัวเลือกปลายเปิด (คือไม่มีคำตอบหรือผิดหมดทุกข้อ) และจะสังเกตเห็นว่าชนิด 1.3 มากกว่าชนิด 1.1 เสมอ เพราะผู้ที่ตอบถูก (แบบ 1.3) ต้องหาคำตอบที่แท้จริง (แบบ 1.1) ให้ได้เสียก่อน

2.0 แบบเติมคำ

คำถามเลือกตอบชนิดนี้ ดัดแปลงมาจากคำถามชนิดเติมคำของเดิมที่เคยมีปัญหายุ่งยาก 2 ประการ คือ คุณภาพของคำถาม (มักวัดเฉพาะความจำ) กับการตรวจให้คะแนน (ตัวคำตอบแปรผันไปได้หลายนัย) คำถามเลือกตอบแบบเติมคำแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 ชนิดเติมแห่งเดียว เหมาะที่จะใช้เมื่อต้องการวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (ไม่นิยมใช้คำถามชนิดนี้เพื่อให้เติมชื่อ คำแปล และสูตร กฎ ซึ่งจะกลายเป็นคำถามวัดความจำ พื้น ๆ เหมือนข้อสอบเติมคำทั่วไป) ดังตัวอย่าง

12. เขาเป็นคนมีนิสัยเด็ดขาด เขาน่าจะมีอาชีพเป็น.....(วัดแบบ 2.30)

ก. ครู ข. หมอ ค. พ่อค้า ง. ทหาร จ. นายหน้า

ถ้าจะให้ยากขึ้นก็เปลี่ยนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์อยู่ในสกุลเดียวกัน ดังเช่นข้อ 13 - 14 (วัดแบบ 2.30)

13. เขาเป็นคนมีนิสัยเด็ดขาด เขาน่าจะมีอาชีพเป็น.....

ก. ผู้คุม ค. ผู้พิพากษา จ. อาจารย์ฝ่ายปกครอง
ข. ตำรวจ ง. แพทย์ผ่าตัด

14. เขาเป็นคนมีนิสัยเด็ดขาด เขาน่าจะมีอาชีพเป็น.....

ก. ครุพลศึกษา ค. ครูศิลปะ จ. ครูวิทยาศาสตร์
ข. ครูภาษาไทย ง. ครูคณิตศาสตร์

15. ไร่นาที่ให้ผลผลิตทางเกษตรสูง จะทำให้.....เร็วขึ้น (วัดแบบ 4.20)

ก. ดินเหนียว ค. ดินสลายตัว จ. ดินเสื่อมคุณภาพ
ข. ดินแปรปรวน ง. ดินจับตัวแข็ง

16. วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์สามารถส่งผลให้วิทยาศาสตร์ประยุกต์.....การคิดค้นสูตรกฎ
ที่มีต่อการประดิษฐ์ (วัดแบบ 4.20)

ก. เท่ากับ ข. ตรงกับ ค. เหมือนกับ ง. ไม่ผิดกับ จ. แบบเดียวกับ

2.2 ชนิดเติม 2 แห่ง การเติมคำชนิดนี้ในหนึ่งประโยคจะมีที่ว่างให้เติม 2 แห่ง โดยกำหนดคำหรือวลีให้เลือก 5 ชุด ชุดละ 2 คำ ตามลำดับก่อน-หลัง ข้อสอบจะยากกว่าชนิด 2.1 เพราะต้องเลือกพร้อมกันทั้ง 2 คำ โดยแต่ละคำต้องเหมาะกับที่ว่างในแต่ละช่องและสัมพันธ์กัน

ด้วย ซึ่งจะทำให้ข้อความทั้งหมดเกิดความหมายที่สมบูรณ์ ดังตัวอย่าง

17. ขงเบ้งใช้.....ลงมือให้สุมาอี้ถอยทัพได้สำเร็จ เพราะคาดคะเน.....ได้ถูกต้อง

ก. กำลังใจ.....กำลังทหาร

ง. ความอดทน.....การรบพุ่ง

ข. กลอุบาย.....น้ำใจศัตรู

จ. ความสุขุม.....ความสามารถ

ค. วิธีเสี้ยม.....ลวงหน้า

ข้อนี้ค่อนข้างยาก เพราะใช้คำที่เป็นนามธรรมเป็นตัวเลือก

18. เนื่องจากความเติบโตของเด็กไม่.....การตรวจสอบความเจริญเป็น.....

จึงมีค่าต่อตัวของเขามาก

ก. สม่่าเสมอ.....รายวัน

ง. สมบูรณ์.....รายครอบครัว

ข. สมดุล.....รายวิชา

จ. ยิ่งหย่อนกว่ากัน.....รายเฉลี่ย

ค. เท่ากัน.....รายบุคคล

ข้อนี้ค่อนข้างยาก เพราะใจความตอนแรกเป็นรูปปฏิเสธ แต่ก็ให้เป็นสาเหตุของตอนหลัง

19. เสี่ยงมนุษย์ดีกว่าเสี่ยงคนตรี ที่สามารถให้ทั้งถ้อยคำและทำนอง ทำให้เราเกิด.....

และ.....

ก. ความคิด.....อารมณ์

ง. อารมณ์.....ไพเราะ

ข. ความรู้สึก.....ไพเราะ

จ. ความไพเราะ.....ความรู้สึก

ค. ภาพ.....ความหมาย

20.ไม่สามารถหาสมุฏฐานของโรคนี้พบ แพทย์ก็ยังไม่เชื่อว่าสาเหตุของโรคนี้
เกี่ยวกับ.....

ก. เนื่องจาก.....กรรมพันธุ์

ง. โดยเหตุที่.....สิ่งที่ไม่เคยรู้จัก

ข. เมื่อ.....จิตใจ

จ. ตราบเท่าที่.....สิ่งสุดวิสัย

ค. ถึงแม้ว่า.....อำนาจลึกลับ

ข้อ 19 - 20 นี้ ต้องการให้เห็นความแตกต่างของตำแหน่งที่ให้เติม ซึ่งจะมีผลต่อความ
ยากง่ายของคำถามด้วย ถ้าทุกสิ่งเหมือนกัน คำถามที่ให้เติมตอนต้น ๆ ประโยคจะยากกว่าที่ให้
เติมกลางและตอนท้าย ๆ ประโยคเสมอ

3.0 แบบเปลี่ยนแทน

ระยะแรก ๆ ใช้คำถามชนิดนี้วัดความสามารถในการใช้ภาษา แต่ปัจจุบันนำแบบคำถามชนิดนี้ไปใช้ในวิชาต่าง ๆ คำถามแบบนี้แบ่งเป็น 2 ชนิด

3.1 ชนิดเปลี่ยนแปลง เป็นคำถามที่ต้องการวัดความสามารถในการแก้ไขสิ่งที่บกพร่องผิดพลาดให้ถูกต้อง ส่วนตัวเลือก ก จะเขียนซ้ำกับคำหรือข้อความที่ต้องการให้แก้ ดังตัวอย่าง

21. ประชาชน ย่อมไม่สะเทือนใจต่อคำสรรเสริญและนิทา

ก. สะเทือนใจ ข. กังวล ค. ตื่นเต้น ง. หวั่นไหว จ. สะทกสะท้าน

คำชี้แจง พิจารณาข้อความที่ขีดเส้นใต้ต่อไปนี่ว่าควรแก้ไขอย่างไรจึงจะถูกต้อง

"เขาขีรถยนต์ชนเสาไฟฟ้าจนพังเป็นสองท่อนปีคนข้างล่างตาย"

22

23

24

22. ก. ชี้ ข. ขับ ค. หื้อ ง. พุง จ. เหยียบ

23. ก. พัง ข. ทับ ค. หัก ง. ฟาด จ. กระเด็น

24. ก. ปี ข. ชน ค. บด ง. ทับ จ. ฟาด

ถ้าต้องการให้คำถามชนิดนี้ยากขึ้นก็ให้เปลี่ยนทั้งวลียาว ๆ ดังตัวอย่าง

25. บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมาก และ เขาก็ยังมาโรงเรียนสายเสมอ

ก. บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมาก และ ง. แม้ว่าบ้านเขาจะอยู่ไม่ไกลโรงเรียน

ข. ถึงแม้เขาจะอยู่ที่โรงเรียนใกล้บ้าน จ. ทั้ง ๆ ที่บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมาก

ค. บ้านเขาอยู่ใกล้กับโรงเรียนแท้ ๆ

3.2 ชนิดปรับปรุง เป็นคำถามที่ต้องการให้ปรับปรุงถ้อยคำสำนวนที่มีคุณภาพพอใช้ได้ อยู่แล้วให้สละสลวยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คล้ายกับการร่างหนังสือเสร็จแล้วก็นำร่างนั้นมาขัดเกลา สำนวนใหม่ให้เหมาะสมคมคายยิ่งขึ้น (ผิดกับคำถามแบบ 3.1 ซึ่งเปลี่ยนสิ่งที่บกพร่องให้ถูกต้อง) ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง จากข้อ 26 - 28 จงเรียบเรียงข้อความต่อไปนี้เสียใหม่ ด้วยสำนวน

โวหารใหม่ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ และจะมีคำหรือข้อความในตัวเลือก ก - จ ที่จำเป็นต้องนำไปใช้กับข้อความใหม่นั้นแล้วมีความหมายถูกต้องและชัดเจนที่สุด

26. **ข้อความ** ชาวนาทำงานหนักมาตลอด 10 เดือน เขานิยมเที่ยวเตร่ในฤดูแล้ง
ข้อกำหนด ให้เริ่มต้นข้อความนี้ด้วย ชาวนานิยมเที่ยว ครกกันฤดูแล้ง
 ก. เมื่อ ข. เพราะ ค. เนื่องจาก ง. หลังจาก จ. เสรีจ
27. **ข้อความ** การที่บุคคลยอมสละชีวิตเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ย่อมเป็นคุณธรรมอันควรแก่
 การคารวะ เพราะชีวิตเป็นสิ่งที่หวงแหนของมนุษย์ทุกคน
ข้อกำหนด ให้เริ่มต้นข้อความนี้ด้วย โดยเหตุที่ชีวิตเป็นสิ่งที่หวงแหนของมนุษย์ทุกรูป ทุกนาม
 ก. ถึง ข. จึง ค. นั้น ง. ควรนับว่า จ. ต้องเท่ากับ
28. **ข้อความ** ฉันแจ้งความว่าท่านบุกรุกเข้ามาในบ้าน
ข้อกำหนด เปลี่ยน ว่า ให้เป็น ถ้า
 ก. จะ ข. ไป ค. เป็น ง. ต้อง จ. แน่نون

4.0 แบบคำตอบไม่จำกัด

เป็นคำถามที่มีตัวเลือกเป็นคำตอบถูกแต่ละข้อไม่จำกัดตายตัวว่ามี 1 ตัวเลือก เหมือน
 ข้อสอบชนิดเลือกตอบทั่ว ๆ ไป คือ บางข้ออาจมีคำตอบถูก 2 ตัว ผิด 2 ตัว หรือถูก 3 ตัว ผิด
 1 ตัว หรืออาจถูกหมด-ผิดหมด ทั้ง 4 ตัวก็ได้ การตอบที่ดีที่สุดหรือได้คะแนนเต็มในแต่ละข้อ คือ
 ต้องขีดตอบถูกในแต่ละข้อให้ครบเป็นจำนวนมากน้อยตามไปด้วย (ถ้าไม่ขีดตอบในตัวเลือกใด
 ถือว่าผู้ตอบตัดสินใจเลือกนั้นเป็นผิด)

ส่วนการตรวจให้คะแนน ถ้าขีดตอบตรงกับคำตอบถูกจะได้คะแนน ข้อที่ผิดซึ่งไม่ต้องขีด
 ตอบก็ได้คะแนนเช่นกัน ดังนั้นถ้าเป็นข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก แต่ละข้อจะมีคะแนนเต็ม 4 คะแนน
 และการตรวจให้คะแนน ต้องใช้กระดาษคำตอบซึ่งเป็นคำเฉลย 2 แผ่น ตรวจ 2 รอบ แผ่นแรก
 จะ Key เฉพาะคำตอบถูกทุกข้อ ส่วนแผ่นหลังจะ Key เฉพาะคำตอบผิดทุกข้อเช่นกัน

แต่ข้อสอบแบบนี้ค่อนข้างยากและการตรวจก็ค่อนข้างยุ่งยาก ต้องตรวจทั้ง 2 รอบ และ
 เสียเวลานาน เช่น ถ้าเป็นข้อสอบ 100 ข้อ แบบ 4 ตัวเลือก การตรวจแต่ละแผ่นต้องนับถึง
 400 ตัวเลือก ดังนั้นเพื่อให้ข้อสอบมีความง่ายและมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบธรรมดายิ่งขึ้น ควร
 ปรับปรุงทั้งวิธีตอบและวิธีตรวจให้คะแนนเสียใหม่ซึ่งมี 2 วิธี คือ

วิธีปรับปรุงแบบที่ 1 กำหนดจำนวนตัวถูกของทุกข้อให้ตายตัวเท่ากันหมด เช่น ระบุในคำชี้แจงว่า ทุกข้อมีคำตอบถูกเพียง 2 ตัว หรือ 3 ตัว ซึ่งผู้ตอบต้องขีดตอบให้ถูกต้องทั้ง 2 ตัว หรือ 3 ตัว จึงจะได้คะแนน (ถ้าเป็นแบบ 4 ตัวเลือก นิยมให้มีคำตอบถูก 2 ตัว ส่วน 5 ตัวเลือก คำตอบถูก 2 หรือ 3 ตัวก็ได้ แต่คำตอบถูก 2 ใน 5 บ่อยมากกว่าชนิด 3 ใน 5 เสมอ)

วิธีปรับปรุงแบบที่ 2 เปลี่ยนวิธีตรวจให้คะแนนเป็นแบบเหมาทั้งข้อ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนตัวถูกให้ตายตัวเช่นแบบแรก ดังนั้นแต่ละข้ออาจจะมีตัวถูกเป็น 0, 2, 3 และ 4 ตัวก็ได้ และผู้ตอบต้องตอบแต่ละข้อให้ถูกต้องและครบหมดตามจำนวนที่เฉลยไว้ จึงจะถือว่าตอบข้อนั้นถูกต้องได้ 1 คะแนน ถ้าถูก-ผิดเป็นบางส่วน จะได้ 0 คะแนน และเพื่อให้มีความยากพอเหมาะควรมีตัวเลือกเพียง 3 ตัว (สำหรับชั้นประถมศึกษา) หรือ 4 ตัว (สำหรับชั้นมัธยมศึกษา) ก็น่าจะพอ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง คำถามจากข้อ 29 - 34 เป็นคำถามแบบไม่จำกัดคำตอบ ซึ่งมีวิธีการคิดและตอบต่างกับแบบเลือกตอบที่เคยทำมาแล้ว คำถามทุกข้อมีคำตอบถูกอย่างน้อย 2 ตัวเลือก และอาจจะถูก 3 ตัวเลือกหรือถูกหมดทั้ง 4 ตัวเลือก หรือโดยตรงกันข้ามบางข้ออาจจะผิดหมดทุกตัวเลือก (แต่จะไม่มีตัวถูกเพียง 1 ตัว) ดังนั้นวิธีตอบให้กาทุกตัวเลือกที่คิดว่าเป็นคำตอบถูก และไม่ขีดตัวเลือกใด ๆ ถ้าคิดว่าเป็นคำตอบผิด และแต่ละข้อมีจำนวนคำตอบถูกที่ต้องขีดมากน้อยตรงกัน ถ้าสามารถตอบถูกครบถ้วนตามนั้น จึงจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดแม้แต่ 1 ตัวเลือกจะได้ 0 คะแนน

- ข้อ 29 และ 30 ให้ขีดตอบคำที่เขียนถูกต้อง

29. ก. สะไบ ข. สี่ไม้ ค. สบาย ง. สะดวก (ตอบ ค, ง)

30. ก. บันดาล ข. กันดาร ค. ดินดาน ง. กังสดาล (ตอบ ก, ข, ค, ง)

- ข้อ 31 และ 32 ให้ขีดตอบข้อความที่ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องตามภาษาเขียนที่เป็นมาตรฐานที่ดี

31. ก. ชื่นอกชื่นใจ ค. ลืมหูลืมตา
ข. เห็นอกเห็นใจ ง. ออกใหม่ไล่เกรียม (ตอบ ข, ค)

32. ก. แม่ปลุกปั้นลูกให้เป็นคนดี
ข. เมียปลุกปั้นผัวให้ระวางพ่อ
ค. ครูปลุกปล้ำศิษย์ให้ระมัดระวัง
ง. เพื่อนปลุกปลอบเขาให้หนีโรงเรียน (ตอบ ก, ข)

33. ถ้าครึ่งหนึ่งของสิ่งใด = x สิ่งนั้นมีค่าเป็นเช่นไร ?

ก. น้อยกว่า 1

ค. เท่ากับ $2x$

x

ข. น้อยกว่า $3x$

ง. มากกว่า x

(ตอบ ข, ค, ง)

34. สิ่งใดเป็นธาตุ ?

ก. ดิน

ข. น้ำ

ค. ลม

ง. ไฟ

(ตอบ ไม่มีข้อใดถูก)

5.0 แบบคำตอบรวม

เพื่อแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ของคำถามชนิดคำตอบไม่จำกัด (4.0) ทั้งในเรื่องของการตอบและการตรวจให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม จึงเกิดคำถามชนิดนี้ขึ้นมา โดยแต่ละข้อให้ตอบเพียง 1 ตัวเลือกเหมือนข้อสอบเลือกตอบทั่ว ๆ ไป แต่มีการกำหนดวิธีตอบไว้ล่วงหน้าว่าแต่ละตัวเลือกนั้นแทนคำตอบใด หรือหลายคำตอบใดบ้าง คำถามแบบคำตอบรวมนี้แยกเป็น 2 ชนิด คือ

5.1 ชนิดคำตอบผสม มีโครงสร้างของคำถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 : เป็นตัวคำถามอย่างธรรมดาทั่ว ๆ ไป ตอนที่ 2 : เป็นตัวคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้สัก 3 - 4 ประการ ซึ่งอาจจะถูกหรือผิดปนคละกันไป ตอนที่ 3 : เป็นตัวเลือกตอบที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดส่วนผสมของคำตอบของตอนที่ 2 ไว้เป็นชุด ๆ ราว 4 ชุด (จากตัวเลือก ก - ง) หรือ 5 ชุด (ถึง จ) สำหรับให้นักเรียนขีดตอบ และเนื่องจากการสร้างข้อสอบชนิดคำตอบผสมนี้มีหลายรูปแบบในที่นี้จะขอยกตัวอย่างรูปแบบที่สำคัญและมีประสิทธิภาพในการถามตอบ 8 รูปแบบ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ถ้าสร้างคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้ 4 ประการ จะมีรูปแบบที่มีคุณภาพ

4 แบบ โดยทุกแบบเป็นข้อสอบ 5 ตัวเลือก คือ

<u>แบบที่ 1</u>	<u>แบบที่ 2</u>	<u>แบบที่ 3</u>	<u>แบบที่ 4</u>
ก. 1, 2 และ 3	ก. 1 และ 2	ก. 1, 2 และ 3	ก. 1, 2 และ 3
ข. 1 และ 3	ข. 1 และ 4	ข. 2 และ 4	ข. 1, 2 และ 4
ค. 2 และ 4	ค. 2 และ 3	ค. 3 และ 4	ค. 1, 3 และ 4
ง. 4	ง. 3 และ 4	ง. 1	ง. 2, 3 และ 4
จ. คำตอบอื่นหรือ หลายคำตอบอื่น นอกจากข้างต้น	จ. คำตอบอื่นหรือ หลายคำตอบอื่น นอกจากข้างต้น	จ. คำตอบอื่นหรือ หลายคำตอบอื่น นอกจากข้างต้น	จ. คำตอบอื่นหรือ หลายคำตอบอื่น นอกจากข้างต้น

ตัวอย่างการเขียนข้อสอบ ดังนี้

คำชี้แจง ข้อ 35 - 36 ให้คำตอบไว้ 4 ประการ จาก (1) - (4) คำตอบเหล่านี้
บางข้อถูก บางข้อผิด จงตรวจดูให้รอบคอบว่ามีคำตอบใดถูกต้องบ้าง แล้วขีดตอบ ดังนี้
(ใช้รูปแบบที่ 1)

- ก. ถ้า 1, 2 และ 3 เป็นคำตอบถูก
- ข. ถ้า 1 และ 3 เป็นคำตอบถูก
- ค. ถ้า 2 และ 4 เป็นคำตอบถูก
- ง. ถ้า 4 เพียงข้อเดียว เป็นคำตอบถูก
- จ. คำตอบอื่นหรือหลายคำตอบอื่นนอกจากข้างต้น เป็นคำตอบถูก

35. มันฝรั่งที่รับประทานคือส่วนของพืช ? (ตอบข้อ จ)

- (1) ลำต้น (2) หัว (3) เหง้า (4) ราก

36. ภูมิประเทศทางภาคอีสานส่วนใหญ่มีลักษณะอย่างไร ?

- (1) อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร (3) มีประชากรหนาแน่นกว่าทุกภาค
- (2) เป็นที่ราบสูงกว่าภาคกลาง (4) อุณหภูมิในฤดูร้อนและหนาวต่างกันมาก

- ตัวอย่างการใช้รูปแบบที่ 2

37. การใช้ดีดที่ฉุดในทุ่งไร่ซ้ำกันนาน ๆ จะทำให้บริเวณนั้นมีสภาพเป็นอย่างไร ?

- (1) พืชให้เมล็ดน้อยลง (3) มีแมลงที่ทนทานต่อดีดที่เพิ่มขึ้น
- (2) วัชพืชบริเวณนั้นลดลง (4) จำนวนนกที่กินหนอนและแมลงน้อยลง

ก. 1 และ 2

ง. 3 และ 4

ข. 1 และ 4

จ. คำตอบอื่นหรือหลายคำตอบอื่นนอกจาก

ค. 2 และ 3

ข้างต้นเป็นคำตอบถูก

กลุ่มที่ 2 ถ้าสร้างคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้ 3 ประการ จะมีรูปแบบที่มีคุณภาพ

4 แบบเช่นเดียวกัน โดยเป็นข้อสอบ 4 ตัวเลือก 3 แบบ และ 5 ตัวเลือก 1 แบบ ดังนี้

แบบที่ 5แบบที่ 6แบบที่ 7แบบที่ 8

ก. 1 และ 3

ก. 1, 2 และ 3

ก. 1 และ 2

ก. 1, 2 และ 3

ข. 2 และ 3

ข. 1 และ 2

ข. 1 และ 3

ข. 1 และ 2

ค. 1 ข้อเดียว

ค. 1 และ 3

ค. 2 และ 3

ค. 1 และ 3

ง. 2 ข้อเดียว

ง. 2 และ 3

ง. คำตอบอื่นหรือ

ง. 2 และ 3

หลายคำตอบอื่น

จ. คำตอบอื่นหรือ

นอกจากข้างต้น

หลายคำตอบอื่น

นอกจากข้างต้น

- ตัวอย่างการใช้รูปแบบที่ 5

38. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงมีบุคลิกลักษณะอย่างไร ?

(1) ผิวกายคล้ำดุจชายชาติตรี

(2) น้ำพระทัยเด็ดขาดดุจพญาคม

(3) วาจาสิทธิ์ดุจพระร่วง

ก. 1 และ 3

ข. 2 และ 3

ค. 1 ข้อเดียว

ง. 2 ข้อเดียว

- ตัวอย่างการใช้รูปแบบที่ 8

39. ถ้า x มากกว่า 1 และมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ข้อใดจะมีค่าเพิ่มขึ้นด้วย ?

(1) $x - 1$ (2) $\frac{1}{x^2 - x}$ (3) $4x^3 - 2x^2$ x $x^2 - x$

ก. 1, 2 และ 3

ง. 2 และ 3

ข. 1 และ 2

จ. คำตอบอื่นหรือหลายคำตอบอื่นนอกจากข้างต้น

ค. 1 และ 3

หมายเหตุ

1. คำถามชนิดคำตอบผสมนี้ (5.1) มีลักษณะคล้ายกับคำถามชนิดตัวเลือกที่ชนิดที่ 2 : ชนิดหลายคำตอบ ซึ่งผู้เขียนเคยเขียนลงในวารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม 2538 หน้า 36 – 38 ต่างกันที่คำถามชนิดคำตอบผสมนี้เป็นรายชื่อ รายเรื่อง (ถ้ากำหนดให้ตัวเลือกเป็นเช่นนั้น ๆ ตายตัวแล้วตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นหลาย ๆ ข้อ ก็เป็นชนิดตัวเลือกที่ ชนิดที่ 2)

อย่างไรก็ตาม หากจะใช้ข้อสอบแบบนี้ต้องใช้กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจำนวน 5 – 10 ข้อ แล้วจึงจะเปลี่ยนเป็นรูปแบบอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความสับสนในการตอบ

2. ขอให้สังเกตว่าทั้ง 8 รูปแบบ คำตอบจาก (1) – (4) หรือ (1) – (3) ต้องมีโอกาสถูกเท่า ๆ กัน เช่น ในรูปแบบที่ 1 คำตอบ (1) – (4) มีโอกาสถูกข้อละ 2 ครั้ง เท่ากัน และมารวมกับข้อ จ ซึ่งถือเสมือนว่าเป็นตัวใดก็ได้อีก 1 ครั้ง จึงรวมกันเป็นข้อละ 3 ครั้งเท่ากัน

อนึ่ง ในตัวอย่างข้างล่างนี้ ถือว่า ขดลักษณะ ของคำถามแบบเลือกตอบ (เพราะคำตอบจาก (1) – (3) มีโอกาสถูกไม่เท่า ๆ กัน)

ก. 1 ข้อเดียว	หรือ	ก. 3 ข้อเดียว
ข. 2 ข้อเดียว		ข. 1 และ 2
ค. 1 และ 2		ค. 1 และ 3
ง. 2 และ 3		ง. 2 และ 3
จ. 1, 2 และ 3		จ. 1, 2 และ 3

3. รูปแบบที่ 1 กับที่ 3 มีลักษณะเหมือนกัน เพียงแต่เป็นตัวอย่างสลับตัวเลือกให้ต่างกัน และรูปแบบของคำตอบอาจจะสร้างเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจาก 8 แบบที่เสนอมมาแล้ว แต่ต้องให้คำตอบทุกตัวมีโอกาสถูกเท่ากัน

4. รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 8 เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพสูง นิยมใช้กันมาก ส่วนรูปแบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่ยากที่สุดของคำถามลักษณะนี้ จึงไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้นำมาใช้

5.2 ชนิดคำตอบคู่ มีวิธีสร้างและรูปแบบง่ายกว่าชนิดคำตอบผสม (5.1) แต่ยากกว่าชนิดคำตอบถูกประเภท 1.1 – 1.3 เพราะต้องพิจารณาว่าตัวเลือกใดเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด และมีเหตุผลหรือหลักการใดมาประกอบ (คือวัดทั้งความรู้และเหตุผลหรือหลักวิชา) ดังตัวอย่าง

40. "ปิยมหาราช" คือกษัตริย์พระองค์ใด และเพราะเหตุใดจึงได้รับพระนามนั้น ?

- ก. ขุนรามคำแหงฯ เพราะชาวเมืองเคารพดุจบิดา
- ข. พระนารายณ์ฯ เพราะทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญสูงสุด
- ค. พระนเรศวรฯ เพราะช่วยให้ราษฎรพ้นจากทาสของพม่า
- ง. พระเจ้าตากฯ เพราะช่วยกอบกู้เอกราชของชาติไว้ได้
- จ. พระจุลจอมเกล้าฯ เพราะช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน

41. นักเรียนมีความเห็นเช่นไร ต่อการประกาศสงครามของประเทศไทยกับฝ่ายเยอรมันนี้

ในสงครามโลกครั้งที่ 1 และเพราะเหตุใด ?

- ก. สมควร เพราะเป็นการผดุงความเป็นธรรม
- ข. สมควร เพราะเป็นพระราชดำริห์ของกษัตริย์
- ค. สมควร เพราะเยอรมันนี้เคยรุกรานประเทศไทย
- ง. ไม่สมควร เพราะเยอรมันนี้กำลังพ่ายแพ้
- จ. ไม่สมควร เพราะเป็นการทำตามประเทศมหาอำนาจ

คำชี้แจง ให้พิจารณาข้อความในข้อ 42 - 44 ตามหลักชีววิทยา ว่าข้อความทางซ้าย

มีกับคำอธิบายทางขวามือมีนั้น มีลักษณะเช่นไรก็ไปขีดตอบ ดังนี้

- ก. ถ้าข้อความเป็นจริง และคำอธิบายกล่าวถูกต้องตามหลักวิชา
 - ข. ถ้าข้อความเป็นจริง แต่คำอธิบายกล่าวผิดจากหลักวิชา
 - ค. ถ้าข้อความเท็จ แต่คำอธิบายกล่าวถูกต้องตามหลักวิชา
 - ง. ถ้าข้อความเท็จ และคำอธิบายกล่าวผิดจากหลักวิชา
 - จ. ถ้าข้อความและคำอธิบายไม่เกี่ยวข้องกันเลย
42. พืชผักที่เก็บไว้ในตู้เย็นจะเน่าเสียช้ากว่าที่เก็บไว้ในนอกตู้เย็น เพราะความเป็นยับยั้งความเจริญของจุลินทรีย์
43. การที่สารละลายผ่านเข้าออกจากเซลล์ได้ เพราะเซลล์สามารถยืดหดเปลี่ยนรูปร่างได้
44. ดอกไม้สดที่ขายในตลาดเป็นเซลล์ที่ตายแล้ว เพราะตัดขาดจากต้นแล้ว

6.0 แบบคำตอบไม่สมบูรณ์

การเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบ หากผู้ออกข้อสอบเขียนไม่รัดกุมก็อาจจะมีการแนะนำคำตอบหรือในวิชาที่เป็นโจทย์ให้คำนวณ ผู้ตรวจอาจจะคิดย้อนกลับเอาคำตอบในตัวเลือกไปลองแทนค่าในโจทย์ที่ลงตัว ก็อาจจะได้คำตอบจริง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงเกิดแบบคำถามรูปแบบนี้ขึ้นมา แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

6.1 ชนิดคำตอบย่อ เป็นการพัฒนาจากคำถามแบบเติมคำ (2.0) ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการเดา หลักการเขียนตัวเลือกที่สำคัญก็คือ เขียนตัวเลือกด้วยอักษรตัวแรกหรือเป็นประเภทคำนวณคำตอบเป็นตัวเลข ก็เขียนตัวเลขในบางหลักของผลลัพธ์ทั้ง 4 - 5 ตัวเลือก (คือถามในหลักหน่วย, สิบ, ร้อย,... ก็ได้) ดังตัวอย่างคำถาม ดังนี้

45. วันเพ็ญเดือนแปดในศาสนาพุทธ มีชื่อเรียกว่าวันอะไร และชื่อวันขึ้นต้นด้วยพยัญชนะใดเป็นตัวแรก ?

ก. ข ข. ม ค. ว ง. ส จ. อ

46. คำตอบของ 15×12 จะมีผลลัพธ์ที่หลักสิบเป็นตัวเลขอะไร ?

ก. 0 ข. 3 ค. 4 ง. 7 จ. 8

จากตัวอย่าง 2 ข้อนี้ จะเห็นว่า ผู้ตอบที่ไม่มีความรู้หรือไม่แม่นในหลักวิชาจะเดาคำตอบยาก ตัวเลือกที่ให้ไว้ในข้อ 45 เป็นตัวอักษรของคำเต็มว่า - เข้าพรรษา - มามบูชา - วิสาขบูชา - สงกรานต์ และ - อาสาฬหบูชา ส่วนตัวเลขหลักสิบในข้อ 46 ก็ย่อมาจากจำนวนเต็มว่า - 200 - 30 - 140 - 170 - 180 และโดยหลักของการเขียนตัวย่อเหล่านี้ต้องเรียงตามลำดับพยัญชนะ ก - ฮ หรือ A - Z หรือชนิดตัวเลข 0 - 9 ตามลำดับตัวเลือกจาก ก - จ เสมอ และตัวย่อเหล่านี้ต้องไม่ซ้ำในตัวเลือกด้วยกัน

ขอยกตัวอย่างรูปแบบอื่นบ้าง ดังนี้

47. อากาศที่นกบินลอยวนอยู่ในอากาศนาน ๆ โดยไม่ขยับปีก เรียกว่าอะไร และคำนั้นมีพยัญชนะใดเป็นตัวแรก ?

ก. ฉ ข. ถ ค. บ ง. ร จ. ห

48. ในวงกลมที่มีรัศมียาว 10 นิ้ว ถ้าลดรัศมีลง 2 นิ้ว พื้นที่ของวงกลมจะลดลงร้อยละเท่าไร และเลขหลักสิบของคำตอบนั้นจะเป็นตัวเลขอะไร ?

- ก. 1 ข. 2 ค. 3 ง. 4 จ. 6

49. ถ้า $x = 5$, $y = 6$ และ $z = 7$ แล้ว ค่าที่ถูกต้องของ $2x + 2y - z$ จะมีหลักหน่วยเป็นเลขอะไร ?

- ก. 0 ข. 4 ค. 5 ง. 8 จ. 9

อนึ่ง คำถาม 6.1 ชนิดคำตอบนี้ สามารถพลิกแพลงคำถามให้แปลกและยากขึ้นกว่าเดิมได้อีก 4 แบบ แต่ในที่นี้จะเสนอรูปแบบที่น่าสนใจเพียง 2 แบบ คือ

6.1 แบบที่ 1 : เปลี่ยนตำแหน่ง คือเปลี่ยนจากอักษรตัวแรกเป็นตัวที่ 2, 3 หรือตัวหลังสุด (ยังใช้ได้ในกรณีที่พยัญชนะตัวแรกซ้ำกัน) หรือถ้าเป็นตัวเลขก็เปลี่ยนหลัก หรือถ้าเป็นทศนิยม ก็ให้บอกตัวเลขที่อยู่หลังจุดทศนิยมในตัวที่ 1, 2 หรือ 3 ... วิธีนี้ทำให้ข้อสอบยากขึ้นแต่ไม่เกิดคุณค่าต่อการวัดมากนัก จึงควรใช้เมื่อจำเป็นจริง ๆ ดังตัวอย่าง

50. ก๊าซที่มีในอากาศมากที่สุดมีชื่อเรียกที่พยางค์ที่สองด้วยพยัญชนะใด ?

- ก. ช ข. ด ค. ต ง. บ จ. ล

(- ออกซิเจน - ไฮโดรเจน - ไนโตรเจน - คาร์บอนไดออกไซด์ - ฮีเลียม)

ข้อนี้ถ้าใช้พยัญชนะตัวแรก จะซ้ำกันระหว่างข้อ ก กับข้อ จ หากจะเปลี่ยนฮีเลียมเป็นอาร์กอนก็จะซ้ำกับออกซิเจนอีก จึงควรเปลี่ยนเป็นถามพยางค์ที่สองดังกล่าว

6.1 แบบที่ 2 : กำหนดจำนวนพยางค์ คือ กำหนดจำนวนพยางค์หรือพยัญชนะของคำตอบถูกกำกับลงไปด้วยว่าเป็น 2 หรือ 3 หรือ 4 พยางค์ แล้วถามว่า คำนั้นจะเริ่มต้นด้วยพยัญชนะใด ซึ่งเหมาะที่จะถามสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีชื่อได้หลาย ๆ อย่าง ดังตัวอย่าง

51. ศัพท์ที่มีความหมายว่าดวงอาทิตย์และเป็นคำ 3 พยางค์ ศัพท์คำนั้นเริ่มต้นด้วยพยัญชนะใด ?

- ก. ด ข. ถ ค. ท ง. ร จ. อ

(- ตะวัน - โถง - ทินกร - รวี - อุทัย)

ข้อควรคำนึงในการใช้คำถามแบบ 6.1 (ชนิดคำตอบ) คือ ควรจัดแบคำถามชนิดนี้ให้อยู่ตอนหนึ่งต่างหาก ไม่ควรปะปนกับข้อสอบเลือกตอบแบบอื่น ๆ และได้กำหนดคำตอบจะต้องเป็นตัวอักษรแรกหรือตัวหลังเช่นไร ก็กำหนดไปเช่นนั้นทุกข้อจนจบตอนนั้น นอกจากนี้ต้องให้เวลาสอบมากกว่าข้อสอบเลือกตอบธรรมดาสัก 4 - 5 เท่า

6.2 ชนิดคำตอบไม่สำเร็จ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์

ที่ต้องการให้หาคำตอบ 2 สิ่งพร้อม ๆ กัน ของเรื่องราวนั้น ดังเช่น ให้หาค่าของ x ค่าระหว่างพื้นที่ของวงกลมกับรัศมี

หลักสำคัญของคำตอบแบบนี้ คือ จะไม่แสดงค่าสำเร็จของตัวเลือกใด ๆ ในคำถามข้อนั้น แต่จะให้เป็นค่าผสมอย่างค่าระหว่าง x กับ y หรือระหว่างของ 2 สิ่งนั้นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการแนะนำคำตอบ หรือคิดกลับย้อนหาคำตอบ ดังตัวอย่างนี้

52. จากสมการ $3x + 2y = 21$ และ $2x - y = 7$ จงหาค่าที่ถูกต้องของ x และ y ว่าตรงกับสมการในข้อใด ?

ก. $3x = 4y$

ค. $x - y = 1$

จ. $x + y = 8$

ข. $3y = 5x$

ง. $y - x = 5$

53. พื้นที่วงกลม 154 ตารางนิ้ว จะมีเส้นรอบวงยาวเท่าไร ?

ก. 11 นิ้ว

ข. 22 นิ้ว

ค. 44 นิ้ว

ง. 88 นิ้ว

จ. 154 นิ้ว

ข้อควรระวังก็คือ สมการย่อย ๆ ในตัวเลือก ก - จ ที่ให้ไว้เป็นชนิดง่าย ๆ จนใครก็อาจหวั่นไหวรู้ค่าของ x และ y แล้ว ก็สามารถชี้บอกได้เองว่าสมการใดถูกต้อง (ห้ามใช้สมการที่ย่างยากซับซ้อนมาเป็นตัวเลือก เพราะไม่มีเจตนาให้ผู้ตอบมาแก้สมการในตัวเลือกเป็นซ้ำสอง) หรือจะพลิกแพลงให้ตัวเลือกทุกตัวอยู่ในรูปอัตราส่วนหรือเปอร์เซ็นต์ก็ย่อมได้ คือ ให้ตอบในรูปของอัตราส่วนของค่า x และ y ดังตัวอย่างนี้

54. จากสมการ $3x + 2y = 21$ และ $2x - y = 7$ จงหาค่าที่ถูกต้องของ x และ y ว่ามีอัตราส่วนอย่างต่ำเป็นเท่าไร ?

ก. $x : y = 1 : 2$

ง. $x : y = 14 : 1$

ข. $x : y = 5 : 3$

จ. $x : y = 31 : 15$

ค. $x : y = 11 : 3$

55. วงกลม 2 วง ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 ซม. และ 5 ซม. จะมีพื้นที่เป็นอัตราส่วนอย่างต่ำเป็นเท่าไร ?

ก. 1 : 3

ข. 1 : 5

ค. 3 : 5

ง. 3 : 25

จ. 9 : 25

7.0 แบบนิเสธ

คำถามนิเสธ คือ การถามแบบกลับเป็นด้านลบเชิงปฏิเสธ เป็นคำถามที่ต้องการให้นักเรียนหาคำตอบว่าเรื่องนั้นมีสิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง หรือยังผิดพลาดอยู่ หรือไม่เป็นความจริง หรือเป็นถ้อยคำที่เขียนผิด สะกดผิด หรือมีความหมายตรงกันข้ามกับสิ่งที่กำหนดให้ คำถามแบบนิเสธมีรูปแบบที่สำคัญ 4 ชนิด ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 7.1 ให้หาตำแหน่งที่ผิด 7.2 ให้บอกลักษณะหรือชนิดประเภทของความผิด 7.3 ให้บอกสิ่งที่ตรงข้าม และ 7.4 ให้หาคำตอบผิด ดังจะได้เสนอวิธีเขียนแต่ละชนิด ดังนี้

7.1 ชนิดตำแหน่งผิด เป็นคำถามชนิดนิเสธที่ง่ายที่สุด รูปแบบโดยทั่วไปจะประกอบด้วยประโยคหรือข้อความสั้น ๆ พอเหมาะกับระดับของผู้สอบ พร้อมกับมีคำบางคำหรือบางวลีขีดเส้นใต้ไว้ 4 แห่ง เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาเฉพาะคำหรือวลีที่ตรงกับตัวเลือก ก - ง ว่า คำหรือวลีใดกล่าวผิดหรือไม่เหมาะสมเพียง 1 แห่ง ดังตัวอย่างนี้

คำชี้แจง ให้อ่านข้อความข้อ 56 - 60 แล้วพิจารณาเฉพาะคำหรือวลีที่ขีดเส้นใต้ 4 แห่ง จาก ก - ง ว่ามีคำใดกล่าวผิดหรือไม่เหมาะสมกับข้อความนี้เพียง 1 แห่ง และถ้าเห็นว่าทุกคำที่ขีดเส้นใต้นั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว ก็ตอบข้อ จ

56. หญิงงามย่อมเป็นที่ต้องตา ต้องใจ แก่ บรรดา ชายหญิง ที่ สัมผัส ไม่มีผิด

ก ข ค ง จ

57. ก้อนเหล็กตัน ปริมาตร 1 ลบ.ซม. จะมี ขนาดและน้ำหนัก เท่ากับทองแดง 1 ลบ.ซม.

ก ข ค ง

ไม่มีผิด

จ

58.- ส่วนที่เป็นแผ่นดินของโลกได้แก่ ภูเขา ทวีป เกาะ และ ทะเลทราย ไม่มีผิด

ก ข ค ง จ

59. เมื่อหว่านพืชชนิดใดก็ย่อมได้ผลเช่นนั้น ดจกัน ไม่มีผิด

ก ข ค ง จ

- ข้อ 59 ตอบข้อ ค : เช่นนั้น ผิด ที่ถูกคือ ชนิดนั้น หรือจะเปลี่ยนขีดเส้นใต้ข้อ 60 ก็สามารถทำได้

60. เมื่อหว่านพืชชนิดใด ก็ย่อมได้ผลเช่นนั้นจากกัน ไม่มีผิด

ก ข ค ง จ

(ข้อ ข : ชนิดใด ผิด ที่ถูก คือ เช่นใด)

7.2 ชนิดประเภทของความผิด เป็นการถามให้ลึกลงไปอีกขั้นหนึ่งต่อจากแบบ 7.1

(ผิดที่ตรงไหน) ว่าสิ่งที่บกพร่องนั้นเป็นความผิดชนิดใด โดยต้องกำหนดชนิดของความผิดประเภทต่าง ๆ ให้ครบทั้ง 5 ตัวเลือกทุกข้อไปและต้องไม่ลืมว่าประเภทความผิดดังกล่าวต้องมีความหมายทางวิชาการ จึงนับเป็นรูปแบบที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ดังตัวอย่างข้อสอบ

61. "คนโบราณในสมัยอดีตที่แล่วมายังรู้เรื่องนี้น้อย" ข้อความนี้บกพร่องในด้านใดมากที่สุด ?

ก. ใช้คำผิด ค. ไวยากรณ์ผิด จ. สำนวนขัดแย้งกันเอง

ข. คำฟุ่มเฟือย ง. เปรียบเทียบผิด

62. "น้ำพุพุ่งพรูออกจากท่อราวกับวังวน" ประโยคนี้มีความบกพร่องในลักษณะใด ?

ก. ใช้คำผิด ค. ไวยากรณ์ผิด จ. สำนวนขัดแย้งกันเอง

ข. คำฟุ่มเฟือย ง. เปรียบเทียบผิด

63. "วงกลมที่มีรัศมี 1 นิ้ว จะมีพื้นที่เท่ากับ $2 \times \underline{22} \times 1$ ตารางนิ้ว" การคำนวณนี้ผิด

เพราะอะไร ? 7

ก. นิยามผิด ข. คุณภาพผิด ค. ใช้สูตรผิด ง. ใช้หน่วยผิด จ. อ้างทฤษฎีผิด

64. "อากาศชายทะเลมีก๊าซออกซิเจนมากกว่าในเมือง" คำกล่าวนี้อบกพร่องในด้านใด ?

ก. วิธีพิสูจน์ ค. ข้อเท็จจริง จ. การให้ตัวอย่าง

ข. วิธีทดลอง ง. การเปรียบเทียบ

อนึ่งอาจจะพลิกแพลงรูปแบบคำถามอย่างนี้เป็นแบบชนิดตัวเลือกคงที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคุณภาพของการใช้ภาษาด้านการเขียนของข้อความในข้อ

65 - 68 ว่ามีข้อบกพร่องในด้านใดจาก ก - จ ดังนี้

ก. ด้านใช้คำผิด ง. ด้านเปรียบเทียบผิด

ข. ด้านใช้คำซ้ำ จ. ถ้าไม่มีความบกพร่องเหล่านี้เลย

ค. ด้านใช้ไวยากรณ์ผิด

65. เขาคงหิวน้ำมากจึงดื่มเสียบหมดขวด

66. เคี้ยวนี้เขาคายไปนานแล้ว

67. น้ำพุพุ่งพรูออกจากท่อราวกับวังวน

68. รู้เรื่องดีแต่พูดไม่ได้เหมือน' กับน้ำท่วมปาก

7.3 ชนิดตรงข้าม เป็นรูปแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบหาสิ่งที่มีคุณสมบัติหรือมีความหมายตรงข้าม หรือมีความขัดแย้งเป็นคนละฝ่าย หรือเป็นปฏิปักษ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดให้ นับว่าเป็นการถามสิ่งที่ย้อนกลับสวนทางเป็นคนละทิศกับคำถามทั่ว ๆ ไป ในด้านการวัดทางภาษา นิยมนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบสำหรับวัดทักษะทางด้านภาษา คือ วัดความคล่องแคล่วและความเฉียบคมของการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งใช้วัดผลสัมฤทธิ์และความถนัดทางการเรียน จนบางฉบับสามารถพัฒนาขึ้นเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน ตัวอย่างข้อสอบ

คำชี้แจง คำถามจากข้อ 69 -- 71 เป็นชนิดให้หาคำตรงข้ามกับคำที่กำหนดให้เพียงคำตอบเดียว

69. ตัน ก. จุง ข. ฉุด ค. ดึง ง. ลาก จ. เหนี่ยว

70. สดุดี ก. นินทา ข. คูหมิ่น ค. ต่ำหนิ ง. เย้ยหยัน จ. สบประมาท

71. รังเกียจ ก. นิยม ข. ชมเชย ค. ยกย่อง ง. สรรเสริญ จ. เนิยยอ

ในวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ก็มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับคำถามตรงกันข้าม (วิชาคณิตศาสตร์มีโอกาสเขียนได้น้อยกว่า) ดังตัวอย่าง

72. สूरียคราสต่างกับจันทรคราสอย่างเด่นชัดในข้อใด ?

ก. เวลาที่เกิด ค. ทิศทางของเงา จ. ทิศทางของการโคจร
ข. ขนาดของเงา ง. ตำแหน่งของดวงดาว

73. เส้นกรีนนิชเมอร์ริเดียนอยู่ตรงข้ามกับเส้นใด ?

ก. เส้นแบ่งวัน ค. เส้นศูนย์สูตร จ. เส้นแอนตี้เมอร์ริเดียน
ข. เส้นทรอปิก ง. เส้นเมอร์ริเดียน

74. อะไรคือศัตรูของความพยายาม ?

ก. เมตตา ข. กรุณา ค. มุทิตา ง. อุเบกขา จ. ปราณี

7.4 ชนิดคำตอบผิด คำถามชนิดนี้ไม่เหมือนกับคำถามชนิดตรงข้ามแบบ 7.3 ที่ผ่านมา จะสังเกตได้อีกอย่างหนึ่งว่า คำถามชนิดตรงข้ามนั้น ตัวคำตอบถูกมักจะเป็นข้อความที่กล่าวตามหลักวิชานั้น ๆ เช่นกัน แต่กล่าวในลักษณะที่ตรงข้ามกับสิ่งที่เราถาม เช่น ถามร้อนแล้วตอบว่าเป็นถามคำแล้วตอบว่าขาว เป็นต้น ส่วนชนิดคำตอบผิดนั้น ตัวคำตอบจะเป็นข้อความที่ไม่เป็นจริง

กล่าวผิดปะปะไปจากหลักวิชาที่ถาม เกี่ยวกับคำตอบของคนที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นเลย เช่น
ถามว่าแล้วตอบว่าใช่ เป็นต้น

คำถามชนิดคำตอบถูกแบบ 5 ตัวเลือก จะประกอบด้วยตัวลวงที่กล่าวผิด ๆ 4 ตัว
กับตัวถูก 1 ตัว ส่วนชนิดคำตอบผิดจะกลับกัน คือมีตัวถูกถึง 4 ตัว กับตัวผิดตัวเดียวสำหรับใช้
เป็นคำตอบ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ข้อ 75 - 77 มีตัวเลือก 5 ตัว จาก ก - จ ซึ่งจะมีอยู่ 1 ตัวที่เขียนผิด
หรือสะกดผิด ให้หาตัวที่ผิดนั้นมาตอบ

75. ก. บรรทัด ข. บรรเทา ค. บรรเลง ง. บรรเทิง จ. บรรหาร

76. ก. สะเก็ด ข. สะดวก ค. สะพาน ง. สะบาย จ. สะอาด

77. ก. น้ำใส ข. หลงไหล ค. ไส้กรอก ง. น้ำไหล จ. ไสกบ

78. ข้อใดมีค่าไม่ถูกต้อง ?

ก. $.45 = 45\%$ ง. 25% ของ $44 = 11$

ข. $\frac{60}{100} = 60\%$ จ. $0.35 = \frac{35}{1000}$

ค. $4.50 = 4\frac{1}{2}$

79. ข้อใดหมายถึงขาดทุน ?

ก. ซื้อ 10 ขาย 12 ง. เสีย 18 ได้ 20

ข. จ่าย 14 รับ 16 จ. ให้ไป 12 ได้คืน 14

ค. ยืม 16 คืน 18

80. การเคลื่อนที่ของสิ่งใดใช้หลักการผิดกับสิ่งชนิดอื่น ?

ก. พลู ข. จรวด ค. เรือยนต์ ง. เรือหางยาว จ. เครื่องบินใบพัด

81. อิทธิบาท 4 จะส่งผลต่อการกระทำในเรื่องใดน้อยที่สุด ?

ก. การเรียน ข. การเที่ยว ค. เก็บขี้หมู ง. หักยิงปืน จ. ผื่นใจทำ

หมายเหตุ รูปแบบคำถามเดี่ยวชนิดที่ 8.0 - 14.0 ผู้เขียนจะเสนอในวารสารการได้
ผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับต่อไป (ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม 2540)

เฉลยคำตอบ

1) ข	16) จ	31) ข,ค	46) จ	61) ข	76) ง
2) ข	17) ข	32) ก,ข	47) ง	62) ง	77) ค
3) ค	18) ค	33) ข,ค,ง	48) ค	63) ค	78) จ
4) ค	19) ก	34) ไม่มีข้อถูก	49) ค	64) ค	79) ค
5) ง	20) ค	35) จ	50) ค	65) ก	80) จ
6) ข	21) ง	36) ค	51) ค	66) ค	81) จ
7) ข	22) ข	37) ง	52) จ	67) ง	
8) ก	23) ค	38) ข	53) ค	68) จ	
9) ก	24) ง	39) ค	54) ข	69) ค	
10) ง	25) จ	40) จ	55) จ	70) ข	
11) ง	26) ง	41) ก	56) ค	71) ก	
12) ง	27) ข	42) ก	57) ค	72) ง	
13) ข	28) ก	43) ข	58) จ	73) ก	
14) ก	29) ค, ง	44) ค	59) ค	74) ก	
15) จ	30) ก,ข,ค,ง	45) จ	60) ข	75) ง	

เอกสารอ้างอิง

ชวาล แพร์ตกุล. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์, ม.ป.ป. 386 หน้า.

สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2537. 264 หน้า.

สมนึก ภัททิยธนี. "รูปแบบ (Style) ของข้อสอบแบบเลือกตอบ." วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, หน้า 31 - 44.